

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Tư, ngày 06/08/2025.

Bài 155: Khó tìm được học trò nghe lời thật làm

Trong quá trình phiên dịch những bài giảng của Hòa Thượng, tôi vô cùng cảm xúc khi lúc nào Ngài cũng nhắc đến Thầy của mình, đó là Đại sư Chương Gia, lão cư sĩ Lý Bình Nam và Giáo sư Phương Đông Mỹ. Đây là ba vị Thầy mà suốt đời Ngài nhớ đến. Một vị lão nhân ngoài 90 tuổi rồi mà cứ hễ nói ra điều gì thì lúc nào cũng là: “*Thầy của tôi nói ...*”, “*Cụ ấy nói...*”. Ở thế gian, đây là việc hiếm trong hiếm bởi thường thì người ta thường cho rằng họ tài năng, giỏi hơn thầy. Đây là một sự sai lầm!

Một người thành đạt trong tu hành, đạo cao đức trọng nằm ở sự khiêm nhường, luôn biết tôn kính đối với Thầy, đối với Cha Mẹ của mình. Từ chỗ này, chúng ta thấy các bậc Tổ sư Đại đức, các tấm gương đức hạnh đã đối với Cha Mẹ, đối với Thầy hết sức tôn kính. Xa hơn nữa, Không Lão Phu Tử là bậc chí thánh tiên sư nhưng Ngài cũng khẳng định là “*Thuật nhi bất tác*” tức là Ngài cũng chỉ nói lại lời Thầy của mình, không có chút sáng tác nào. Đây là sự vô cùng khiêm nhường. Còn Thích Ca Mâu Ni Phật thì khẳng định: “*Ta chỉ nói lại những gì mà bảy đời chư Phật đã nói!*”

Cách đây gần 20 năm khi tôi chia sẻ Phật pháp ở Hà Nội, có người chất vấn tôi rằng: “*Làm sao mà biết được Thích Ca Mâu Ni Phật nói những điều mà 7 đời chư Phật đã nói? Ai chứng minh?*” Tôi trả lời rằng lời Phật nói đã tồn tại hơn 3000 năm mà đến nay mọi người còn tôn kính, thời gian và không gian đã không đào thải những lời nói của Ngài, chứng tỏ lời Phật chỉ dạy là chân lý. Khi Thích Ca Mâu Ni Phật khẳng định Ngài thuật lại lời của 7 đời chư Phật thì đó chính là sự khiêm nhường, sự kính trọng đối với tiền nhân, đối với các bậc lão sư. Vậy lời nói của Phật đã là chân lý thì chúng ta có cần phải đi tìm hiểu xem đó có phải là lời của 7 đời chư Phật hay không?

Người đưa ra câu hỏi chất vấn tưởng rằng với sự lý luận đó, họ có thể bài bác được nhưng chính sự lý luận này, đang làm họ thêm khổ đau. Vì sao? Vì họ đã không thật làm. Cho nên chúng ta học Phật, học chuẩn mực Thánh Hiền, thì phải thật làm. Thật làm thì mới đạt được thành tựu mà chư Phật Bồ Tát, các bậc Thánh Hiền đã đạt được.

Ngày nay, học trò tìm Thầy đã khó rồi mà Thầy tìm học trò còn khó hơn nữa. Trong bài học này, Hòa Thượng nói rằng khó tìm được người học trò nghe lời, thật làm, học trò truyền pháp. Hòa Thượng nói: “***Lão sư Lý nói từ xưa đến nay, những Tổ sư Đại đức ngay trong một đời có thể gặp được một đến hai người học trò để truyền pháp, thì có thể nói là hoan hỷ không gì bằng.***” Trên thực tế, còn rất nhiều người tu hành có đạo đức muốn tìm được một người học trò, cũng tìm không ra. Người xưa gọi là không có người truyền thừa và cuộc đời hành pháp coi như là thất bại.

Hòa Thượng 70 năm tu hành và số học trò tâm đắc của Ngài chưa đến 10 người gồm: Thầy Định Hoàng, Thầy Thái, Thầy Trần, Cô Lưu Tố Vân, Thầy Hồ Tiểu Lâm, Thầy Ngô Hạnh. Những người học trò này, Hòa Thượng thường nhắc đến trong khi giảng pháp. Trong một đời tu hành hành pháp mà có được 10 học trò truyền pháp thì đã là quá may mắn, hoan hỉ không gì bằng. Tuy nhiên có người cả đời tìm một người học trò cũng không ra. Cho nên Hòa Thượng từng sách tấn rằng trong một đời chúng ta tu hành hành pháp, cố gắng mà đào tạo thế hệ kế thừa. Nếu không biết chú trọng, quan tâm đến đào tạo thế hệ kế thừa thì chúng ta cho dù có làm được nhiều việc đến đâu đi chăng nữa thì cũng chẳng khác gì một sự xác xơ bởi không có người truyền thừa. Đây là một lỗi rất lớn.

Trong nhà Phật cũng có câu chuyện rằng có một vị A La Hán, lúc sắp nhập Niết Bàn mà không có đệ tử truyền pháp, Ngài gặp một người rồi năn nỉ rằng : *“Người hãy làm học trò của ta đi để ta truyền pháp cho người trước khi ta nhập Niết Bàn. Nếu ta nhập Niết Bàn mà chưa có người truyền pháp thì cuộc đời hành pháp của ta chưa trọn vẹn”*. Người này trả lời: *“Không tôi không làm đệ tử của ông đâu!”* Cho nên duyên Thầy Trò cũng là duyên lớn, phải là nhiều đời nhiều kiếp chứ không phải là mới gặp mà thành Thầy trò ngay được.

Hòa Thượng lúc nào cũng nhắc đến Thầy của mình và mọi việc mình làm được đều là nhờ ân đức của Thầy. Ngài Lý Bình Nam chưa từng ra nước ngoài còn Hòa Thượng thì bốn ba khắp nơi trên thế giới, thậm chí còn đến diễn đàn của Liên Hợp Quốc để giảng giải. Vậy thì đây chẳng phải là học trò đã làm được nhiều việc hơn thầy rồi sao? Tuy vậy, Hòa Thượng lúc nào cũng nghĩ những điều mình làm được là nhờ công ơn của Thầy mình. Đây là sự khiêm nhường mà chúng ta nên học tập từ Hòa Thượng.

Hòa Thượng nói: *“Năm xưa khi lão sư còn ở thế gian, mỗi lần tôi trở về thăm Thầy, tôi đều hướng đến Thầy và nói rằng: “Thầy ơi, con ở trên thế giới hoàng pháp chỉ có một mình, rất là cô độc, không có người hỗ trợ. Thầy đào tạo thêm một số học sinh để con có thêm bạn, có người trợ thủ.” Tôi nói với Thầy lời này đến mười mấy lần. Sau nhiều lần nói với Thầy thì Thầy nói rằng: “Tốt rồi! Vậy thì ông đi tìm học trò cho tôi đi!” Khi tôi nghe Thầy nói như vậy, từ đó về sau, tôi không còn dám nhắc đến việc này nữa. Tôi thật sự hiểu rõ rằng: Chưa cần nói đến một học trò tốt, một người học trò biết nghe lời thật làm như tôi đã là tìm không ra rồi. Xưa giờ, Thầy dạy bảo như thế nào thì tôi làm như thế đó. Như vậy có thể biết rằng rất khó, thật là rất khó. Cho nên truyền đạo không phải là việc dễ dàng.”*

Hòa Thượng rất nghe lời Thầy của mình. Có lần Lão sư Lý từng tặng cho Hòa Thượng bản Kinh Vô Lượng Thọ cổ. Hòa Thượng cho in ấn lại và đang chuẩn bị để giảng bản Kinh này thì Lão sư Lý biết chuyện và nói rằng: *“Giờ này, ông giảng chưa được đâu!”* Hòa Thượng nghe lời Thầy mình và ngưng lại. Một lần khác, Hòa Thượng đang giảng Kinh Lăng Nghiêm tại một ngôi chùa, Lão sư Lý đã hỏi thăm tình hình giảng

Kinh nơi đó thế nào thì Hòa Thượng trả lời rằng nơi đó mọi người đang tranh giành địa vị. Lão sư Lý liền chỉ dạy Hòa Thượng là hãy đi về, không giảng nữa và Hòa Thượng nghe lời làm theo mặc dù đã giảng được một phần ba bộ Kinh này.

Chúng ta cần phải tư duy rằng mỗi chúng ta có phải là một người học trò biết nghe lời và thật làm hay không? Tại sao chúng ta không phải là những học trò nghe lời thật làm, để Thầy có người truyền đạo. Mỗi chúng ta đều là học trò, có thể xuyên suốt học tập với Thầy, làm theo Thầy đã là hiếm lắm rồi!

Nói đến người phiên dịch pháp của Hòa Thượng, người học pháp của Hòa Thượng thì tôi đã dùng hơn 30 ngàn giờ để phiên dịch và trong nhiều năm nay chúng ta chỉ học với Hòa Thượng. Tôi chưa từng học pháp của một vị nào khác. Không phải là tôi không cung kính! Quả thật, nhờ chỉ học với một vị Thầy nên càng học tôi càng thấu hiểu hơn. Nếu nghe qua loa, sơ sài thì tôi không thể nghe được thật kỹ và vì không nghe được kỹ, tôi sẽ không thật làm nên sẽ không có kết quả chắc thật.

Thầy Lý Bình Nam sẵn sàng đào tạo thêm học trò nhưng cũng tìm không ra học trò nên trả lời Hòa Thượng rằng: *“Ông đi tìm học trò cho tôi đi”*. Từ đây, chúng ta xét thấy bản thân mình vẫn là một người học trò giải đãi, chểnh mảng, chưa thật làm. Làm học trò mà còn như vậy thì người Thầy sẽ ra sao đây? Những vị Thầy, những vị Tổ sư Đại đức thật tu, thật học, thật có đạo hạnh thật khó tìm được người học trò truyền pháp.

Hòa Thượng nói: ***“Đại đa số là thất truyền. Số người có thể tìm được truyền nhân rất ít. Thầy đã đem việc truyền thừa của người xưa nói với tôi, tôi mới hiểu rõ rằng sự việc này là “chỉ có thể gặp chứ không thể cầu”***. Nghe lời chỉ dạy này tôi vô cùng cảm xúc khi nhớ lại trước kia, không có ai giới thiệu mà tôi đã may mắn gặp được pháp của Ngài. Khi gặp được rồi, tôi miệt mài học tập thông qua việc dịch thuật. Lúc ban đầu, tôi chỉ hiểu được 40%, dần dần nâng cao sự hiểu lên 70-80%. Đúng là *“chỉ có thể gặp mà không thể cầu”*.

Trong bộ Kinh Vô Lượng Thọ giảng giải, Hòa Thượng viết lời tựa rằng: *“Lần này in 10.000 bộ nếu có một đến hai người lấy đó mà tu học là đủ vốn rồi.”* Một bộ sách có 4 quyển cao 20 cm, như vậy, Hòa Thượng in 40.000 cuốn, có lẽ phải dùng xe ô tô 3 tấn mới chở đi được hết, vậy mà sao ước vọng, sự hoài mong của Thầy lại có thể ít đến vậy.

Khi tôi nhận bộ sách đó, tôi nhận thấy mình chưa thật làm nhưng đọc thì tôi có đọc qua. Cho nên sự truyền thừa, thế hệ tiếp nối thế hệ là việc rất khó. Do đó, chúng ta không nên lơ là, khi có cơ hội, chúng ta phải dốc công, dốc sức, dốc tài lực mà bồi dưỡng cho thế hệ sau. Nếu chúng ta không chú ý đến việc này thì ai là người ở tương lai sẽ gánh vác sứ mạng truyền thừa Phật pháp và chuẩn mực Thánh Hiền. Chúng ta làm giáo dục phổ biến đối với đại chúng là việc làm đương nhiên, còn đào tạo thế hệ tiếp nối là điều vô cùng quan trọng! Chúng ta xây dựng một ngôi trường không khó

nhưng có một người vận hành được ngôi trường đó để làm lợi ích cho nhiều người thì đó là việc rất khó.

Hòa Thượng đã nhấn mạnh sự thật cho chúng ta thấy là người xưa thất truyền rất nhiều. Bài học này Hòa Thượng nói cách đây 40 năm, đến nay, số người tìm được người truyền thừa chắc chắn còn ít hơn nữa, cho nên chúng ta không tiếc công tiếc của để đào tạo thế hệ tiếp nối. Ai đã có bằng cử nhân mà muốn học lên làm thạc sỹ thì tôi sẽ cho họ đi học, tương lai họ sẽ phục vụ cho giáo dục.

Chúng ta đừng sợ khó, hãy vì chúng sanh mà phát tâm làm, phát tâm học tập thì chắc chắn Phật Bồ Tát, Long Thiên Thiện Thần sẽ gia hộ. Đừng bao giờ nghĩ là không được! Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định rằng: *“Không có việc gì khó, chỉ sợ lòng không bền, đào núi và lấp biển, quyết chí ắt làm nên”*. Tổ sư Đại đức nhà Phật cũng từng khẳng định rằng chúng ta có thể làm được Phật bởi năng lực làm Phật đã có sẵn, hưởng chi học vài ba môn học. Lục Tổ Huệ Năng từng nói: *“Nào ngờ tự tánh vốn sẵn đầy đủ.”* Chúng ta tin tưởng rằng trong tự tánh của chúng ta không thiếu thứ gì, chỉ cần chúng ta phát tâm vì Phật pháp, vì chuẩn mực Thánh Hiền, vì phục vụ chúng sanh thì chúng ta sẽ làm được.

Nếu cách đây năm năm, tôi có tâm cảnh này, thì tôi sẽ phát tâm đi học. Tiếc là lúc đó, tôi chưa thấu hiểu. Hòa Thượng nói: *“Ngay trong cuộc đời này, duyên thầy trò, trò gặp được Thầy hay thầy muốn gặp được trò để truyền pháp thì chỉ có thể gặp chứ không thể mong cầu. Cho nên ngày xưa Lão sư Lý thường nói một người học trò muốn tìm một người Thầy giáo tốt là khó. Thế nhưng, một người Thầy giáo tốt mà muốn tìm một người học trò tốt còn khó hơn. Lời nói này tôi tin tưởng, tất cả đều là duyên phận, tất cả đều là phước báu của chúng sanh.”*

Chúng sanh có phước mới có được một vị Thầy tốt, vị Thầy tốt đó sẽ giáo hóa chúng sanh ở một phương. Nếu chúng sanh không có phước thì họ sẽ không nhận ra vị Thầy tốt mà còn hăm hại, phỉ báng. Có một lần tôi vào một tiệm cơm và đã bàng hoàng khi thấy một người trẻ ngồi đó chỉ vào tấm hình của Hòa Thượng rồi mắng rằng: *“Ông này là người nói linh tinh”*. Thời điểm đó, có nhiều người cắt xén lời của Hòa Thượng rồi ghép vào với nhau, cho nên người nghe không thể biết đúng sai phải quấy như thế nào nên tạo nghiệp thâm trọng như vậy.

Hòa Thượng nói: *“Phàm phu sáu cõi nghiệp chướng sâu nặng cho nên Phật Bồ Tát không đến là vì các Ngài từ bi. Thời kỳ Mạt Pháp, Phật Bồ Tát không đến vì chúng sanh không tin Phật, mà còn hủ bại, còn nhũ nhục thậm chí là còn hăm hại. Cho nên, Phật Bồ Tát vì lòng đại từ đại bi, các Ngài không muốn chúng sanh tạo nghiệp thâm trọng. Những thời kỳ có Phật, có Bồ Tát thị hiện là do căn tánh chúng sanh còn hiền hòa, phước báu còn rất lớn. Lời của Phật Bồ Tát nói, họ còn tin, còn làm theo.”*

Cả một cuộc đời 70 năm hoằng pháp của Hòa Thượng, Ngài khẳng định Ngài đến và ra đi khỏi trần gian chỉ như một lữ khách, chẳng cần đến một đại bảo tháp để lưu danh. Cả đời của Ngài là Tam Bất Quản: “*Không quản tiền, không quản việc, không quản người*”. Những người đến với Ngài, Ngài không từ chối và khi họ ra đi, Ngài không níu kéo. Người thế gian, ai có thể làm được như vậy? Người thế gian luôn muốn khẳng định bản thân, ghi dấu ấn một điều gì đó.

Hòa Thượng cũng đã thị hiện một đời sống của một người tu hành đến thế gian để giúp ích cho chúng sanh, không lưu danh thiên cổ bằng sự ảo danh ảo vọng mà lưu danh thiên cổ bằng chính một đời tu hành thanh tịnh. Ngài là tấm gương. Một người thầy như vậy mà thế gian này đâu có ít người bài bác. Vì sao họ bài bác? Vì họ thấy bất lợi cho bản thân. Hòa Thượng từng nói Phật pháp chân chính thì không nhắc đến tiền. Câu nói này nhiều người không muốn nghe vì họ cho rằng tất cả mọi thứ đều phải nhắc đến tiền, đều có tiền mới được!

Thế nhưng, nhiều năm qua, chúng ta đã làm và chúng ta đã làm được. Nói đến tiền, chúng ta không cưỡng cầu mà luôn tùy duyên để làm và làm vẫn thành công. Vừa qua, chúng ta đã tổ chức hơn 20 trại hè, thời gian tới sẽ là một trại hè cho 600 em học sinh. Bên cạnh đó, rau và đậu phụ chúng ta vẫn cho đi miệt mài. Chúng ta không dừng lại, chúng ta sẽ còn tiếp tục phát triển các lò đậu để mỗi cá nhân có thể tự làm, tự mang đi cho các thôn xóm.

Bài học hôm nay đã khai thị cho chúng ta rằng bên cạnh việc phải làm là giúp ích chúng sanh, rộng độ chúng sanh thì việc đào tạo thế hệ tiếp nối sứ mạng là vô cùng quan trọng. Chúng ta có thể xây dựng nhiều trường học nhưng nếu không có người vận hành thì những ngôi trường ấy sẽ ra sao? Sau 10-20 năm nữa thế hệ trước đã ra đi rồi, thế hệ tương lai sẽ như thế nào?

Xã hội ngày một phát triển nên những học vị, bằng cấp rất quan trọng, đây là nhu cầu của thế gian, cho nên mặc dù chúng ta thấy không cần thiết nhưng chúng ta vẫn sẽ đáp ứng đủ nhu cầu đó. Trong Phật pháp thì ngoại lệ, Lục Tổ Huệ Năng không biết một chữ nào nhưng lại là Tổ thứ 6, giảng Kinh nói pháp khắp mọi nơi, học trò của Ngài đắc pháp chứng đạo không ít. Việc như thế ở thế gian, người ta không tin. Trên Kinh Hoa Nghiêm, Phật nói rằng mỗi chúng sanh có một trí tuệ vô sư – tức là trí tuệ không cần thầy. Tâm chân thành, tâm thanh tịnh đạt đến đỉnh điểm thì trí tuệ này sẽ tự lưu xuất. Ở thế gian, người ta cần bằng cấp học vị, vậy thì chúng ta sẽ cố gắng hoàn thành học vị, bằng cấp để chúng ta làm tốt sứ mạng truyền thừa của mình./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!